

پس‌لرزه‌های ششم ابتدایی



اگر پیش از آغاز مهر، سراغ خانواده‌هایی که امسال شاگرد کلاس ششم ابتدایی دارند، می‌رفتیم و نظر بچه‌ها و پدر و مادرها را درباره این تغییر می‌پرسیدیم ...

آموزش و پرورش می‌گوید مشکلات این پایه جدید طبیعی است و بزودی رفع می‌شود
پس‌لرزه‌های ششم ابتدایی

اگر پیش از آغاز مهر، سراغ خانواده‌هایی که امسال شاگرد کلاس ششم ابتدایی دارند، می‌رفتیم و نظر بچه‌ها و پدر و مادرها را درباره این تغییر می‌پرسیدیم یا اگر پشت در کلاس‌های آموزش ضمن خدمت معلمان می‌ایستادیم و بعد از تمام شدن ساعات آموزش، نظرشان را درباره کتاب‌های ششم ابتدایی می‌پرسیدیم یا حتی بدون این‌که جلب توجه کنیم، سری به برخی مدارس ابتدایی می‌زدیم تا ببینیم کلاس‌ها تا چه حد آماده استقبال از دانش‌آموزان کلاس ششمی است، آن وقت از سوی وزارت آموزش و پرورش محکوم می‌شدیم که قصد سیاه‌نمایی داریم و بدون این‌که بدانیم واقعا چه خبر است، دست به قضاوت زده‌ایم.

حتی اگر هفته اول مهر به سراغ معلمان و والدین و دانش‌آموزان می‌رفتیم و از آنها می‌خواستیم نظرشان را در مورد پایه ششم ابتدایی بگویند بازهم از این مصون نبودیم که به عجل بودن و ماهی گرفتن از آب گل‌آلود متهم شویم؛ برای همین یک ماه صبر کردیم تا آموزش و پرورش هر چه در چنته دارد بیرون بریزد و آن وقت پای حرف شاگردان و معلمان و مدیران بنشینیم و آن قدر درباره کلاس ششم اطلاعات جمع کنیم که وقتی رو در روی معاون وزیر آموزش و پرورش می‌ایستیم و درد دل‌ها و کاستی‌ها را به او منتقل می‌کنیم، دست پر باشیم.

ما برای جمع‌آوری اطلاعات منصفانه همه سعی‌مان را کردیم و با آدم‌های زیادی از شهرهای مختلف ایران تماس گرفتیم تا نظرات مثبت و منفی را کنار هم بگذاریم؛ اما تقصیر از ما نبود که شکایت مصاحبه‌شونده‌های ما بیشتر از تعریف و تمجیدهایشان بود.

تجهیزات نیست

نه نام و نشان، نه اسم مدرسه؛ مدیرانی که حاضر به دادن اطلاعات به جام‌جم شدند فقط به شرط رعایت این دو نکته از سوی ما به حرف‌زدن ترغیب شدند. از دید این مدیران، نبود تجهیزات، بزرگ‌ترین مشکل پایه ششم ابتدایی است.

آنها از نبود کامپیوتر در مدرسه و نرسیدن سی‌دی‌ها و کتاب‌های راهنما به دست معلمان گله دارند و مطمئن هستند اگر سی‌دی‌ها زودتر می‌رسید، مشکلات کمتر می‌شد. مدیران از روند کند تدریس می‌نالند و ناراحت هستند که بگویند از ابتدای مهر تا به حال برخی کتاب‌ها به صفحه 20 هم نرسیده است.

به اعتقاد این مدیران، پیچیدگی کتاب‌ها، سرعت درس دادن را گرفته است؛ می‌گویند مباحث کتاب‌ها بسیار ریز است و بچه‌ها سردرگم شده‌اند، می‌گویند برخی معلم‌ها خودشان هم سردرگم هستند و چون به اندازه کافی آموزش ندیده‌اند در مقابل دانش‌آموزان سردرگم، یک بار دیگر گج می‌شوند. اینها می‌گویند اگر معلمی خودش در وقت‌های آزاد دنبال کار نرود به مشکل برمی‌خورد و در حالی که این را می‌داند چون کار در کلاس‌های پرتراکم توان او را می‌گیرد، دیگر برایش وقتی نمی‌ماند که دنبال یادگیری برود.

آموزش‌ها کم بود

معلم‌هایی که با ما هم‌کلام شدند، بعضی‌هایشان یکی به نعل زدند و یکی به میخ، بعضی‌ها هم خودسانسوری کردند تا متهم نشوند که ساز مخالف می‌زنند، برخی هم با آب و تاب از مشکلات حرف زدند تا صحبت‌هایشان که در جام‌جم بازتاب کشوری پیدا می‌کند به گوش وزیر برسد.

تمام این معلم‌ها پیش از همه بر ناچیز بودن آموزش‌های ضمن خدمتشان دست گذاشتند. آنها گفتند که پایه ششم ابتدایی زمانی خوب و کارآمد بود که دوره‌های آموزشی به جای یک ماه مانده به شروع مهر مثلا از ابتدای تابستان آغاز می‌شد و تا این اندازه مختصر و فشرده نبود.

بعضی‌ها نیز حرف مدیران را تکرار کردند و گفتند که کلاسشان کامپیوتر ندارد و نتیجه گرفتند که وقتی زیرساخت‌های ایجاد پایه ششم آماده نبود و وزارتخانه نیز این را می‌دانست، نباید تا این حد عجولانه عمل می‌کرد.

این معلم‌ها از کتاب ریاضی پایه ششم به خاطر پر حجم بودنش نیز گله دارند به این خاطر که وقتی پرتراکم بودن کلاس‌ها هم مزید بر علت می‌شود، کار تدریس درسی مانند ریاضی را سخت‌تر می‌کند. این اما فقط شامل حال کتاب ریاضی نمی‌شود چون برخی معلم‌ها همه کتاب‌های این پایه را سنگین و پر حجم می‌دانند، آن هم کتاب‌هایی که محتوی مفاهیمی جدید است و با پیشینه ذهنی دانش‌آموزان نمی‌خواند.

مدرسه‌ای که این معلم‌ها در آن درس می‌دهند، کامپیوتر ندارد یا اگر مدرسه‌شان سایت کامپیوتر دارد به دلایلی خاک می‌خورد یا اگر ویدئوپروجکشنی به مدرسه‌شان رسیده، هنوز نصب نشده است؛ برای همین این معلم‌ها صادقانه به جام‌جم گفتند که در زنگ «؛ کار و فناوری؛ به جای تدریس این کتاب، ریاضی درس می‌دهند تا عقب‌افتادگی‌ها را جبران کنند.

همه چیز سهل و ممتنع

وقتی نوبت به دانش‌آموزان رسید، چون می‌دانستیم بچه‌هایی که قرار است با آنها حرف بزنیم از بهترین شاگردان بهترین مدارس تهرانند، حدس می‌زدیم که باید پاسخ‌های متفاوت به پرسش‌هایی ما بدهند. آنها واقعا چنین کردند و ما را در شرایطی قرار دادند تا بگوییم پایه ششم ابتدایی به مذاق عده‌ای خوش است و به مذاق عده‌ای دیگر ناخوش.

این بچه‌ها در ارزیابی‌شان از پایه‌ای که در آن درس می‌خوانند غرض نداشتند و به دنبال سود و ضرر هم نبودند، حتی با چاپ اسمشان در روزنامه هم مشکلی نداشتند، اما حرف‌هایی زدند که نشان داد مثل همیشه حتی اگر پای پایه ششم ابتدایی هم در میان باشد، شاگردهای زنگ و درس‌خوان مشکلی ندارند.

مصباح با این‌که مادرش نگران آینده تحصیلی‌اش است و باور دارد کلاس ششم ابتدایی فقط یک سال از عمر پسرش را هدر می‌دهد، می‌گوید کتاب‌هایشان آنقدر آسان است که گاهی خنده‌اش می‌گیرد.

او خودش را استاد کامپیوتر می‌داند و نمی‌فهمد در این دوره و زمانه که همه با کامپیوتر کار می‌کنند چرا در کتاب کار و فناوری، درس اول را به نحوه روشن کردن کامپیوتر اختصاص داده‌اند. مصباح اما می‌گوید کامپیوتر کلاسشان خراب است و هنوز هم کسی برای تعمیر آن نیامده، برای همین معلم در زنگ کار و فناوری، ریاضی درس می‌دهد.

به گفته او، در زنگ «؛ تفکر و پژوهش؛ هم کار خاصی انجام نمی‌شود و معلم فقط از بچه‌ها می‌خواهد روی موضوعی که مطرح کرده، فکر کنند بدون این‌که پژوهشی در میان باشد.

بردی‌ها هم از شاگردان ممتاز تهرانی است و با این‌که می‌گوید کلاس ششم از پنجم سخت‌تر است و کتاب علوم و ادبیات از همه درس‌ها مشکل‌تر اما در مجموع با این پایه مشکلی ندارد. کلاس آنها مجهز به کامپیوتر و تخته هوشمند است و درس کار و فناوری‌شان براحتی تدریس می‌شود ولی کتاب قصه که لازمه تدریس درس تفکر و پژوهش است، هنوز به دست آنها نرسیده، برای همین معلم کلاس در این زنگ هر درسی را که عقب مانده باشند، تدریس می‌کند.

معلم‌ها خودشان را قوی‌کنند

یک فهرست بلند بالا از سوال که حاوی مشکلات مدیران، معلمان و دانش‌آموزان بود، مقدمه‌ای شد برای گفت‌وگوی جام‌جم با فاطمه قربان معاون ابتدایی وزیر آموزش و پرورش. او در مقابل هیچ‌کدام از گفته‌هایی ما موضع منفی نگرفت و تا حدی نیز بعضی موارد را تأیید کرد، حتی نام مدرسی را که مشکل داشتند از ما گرفت تا به امورشان رسیدگی کند.

فاطمه قربان با این حال کمی ایده‌آل حرف می‌زد و گاهی نیز برخی مشکلات را ندیده می‌گرفت و سعی داشت طوری وانمود کند که میان امکانات مدارس تهران و شهرستان حتی مدارس روستاها هیچ تفاوت معناداری وجود ندارد، ولی با این حال آنجا که گفت به مرور زمان همه چیز به حالت عادی بازمی‌گردد نشان داد که ته‌ذهنش به وجود مشکلات باور دارد.

معاون ابتدایی وزیر آموزش و پرورش در گام نخست، وجود تراکم زیاد در برخی کلاس‌ها را که بسیاری از مدیران و معلمان را به ستوه آورده، رد کرد و گفت که نهایت جمعیت کلاس‌ها 35 نفر است. او علت این تراکم را نیز این‌گونه توضیح داد که چون آموزش و پرورش به پوشش 100 درصدی تحصیلی در کشور اعتقاد دارد، دست رد به هیچ دانش‌آموزی که برای ثبت‌نام به مدرسه محل سکونتش مراجعه کرده، نمی‌زند.

فاطمه قربان این لحن را تا پایان گفت‌وگویش حفظ کرد تا آنجا که وقتی موضوع کمبود امکانات و معطل ماندن دو درس کار و فناوری و تفکر و پژوهش در برخی مدارس را با او در میان گذاشتیم قاطعانه اعلام کرد که از اول مهر تیم‌های بازرسی به سراسر کشور مراجعه کرده‌اند و تاکنون هیچ گزارشی که این موضوع را تأیید کند، ارائه نداده‌اند. او البته قول پیگیری هرگونه کمی و کاستی را داد، ولی در دفاع از پایه ششم ابتدایی بویژه دو کتاب جدید کار و فناوری و تفکر و پژوهش آنقدر پیش رفت تا به معلمانی برسد که به‌زعم او در مقابل تغییرات مقاومت می‌کنند.

قربان گفت: ما در عصر ارتباطات زندگی می‌کنیم و دانش‌آموزان نیز خواه‌ناخواه به واسطه فناوری‌های روز به اطلاعات زیادی دسترسی دارند، ضمن این که در این عصر دیگر کلاس‌ها نمی‌تواند به شیوه کلاس‌داری قدیمی مبتنی بر سخنرانی اداره شود، بلکه دانش‌آموز این عصر نیاز دارد تا در کنار آموزش‌های تئوری، فکر نیز بکند و به شیوه کشف و حل مساله روی بیاورد.

به گفته معاون وزیر، کسب مهارت و تقویت تفکر سبب کشف و شکوفایی استعداد دانش‌آموزان می‌شود، برای همین معلم‌ها باید خودشان را با این نیاز بچه‌ها هماهنگ کنند و برای تدریس فقط منتظر کامپیوتر نمانند.

او ادامه داد: وقتی در نظام آموزشی کشور صحبت از تحول بنیادین می‌شود این تحول فقط شامل کتاب‌ها نمی‌شود، بلکه معلم‌ها را هم دربرمی‌گیرد، به این معنی که آنها به جای این که منتظر باشند همه چیز مطابق آموخته‌های قبلی آنها پیش برود این بار خودشان را با تغییرات منطبق کنند.

مقصود معاون وزیر از بیان این جملات این بود که معلم‌ها در روزهای پنجشنبه و جمعه اطلاعات خود را به روز کنند و روی روش‌های تدریس بهتر کار کنند، چون به باور او هنر معلمی این است که خودش مطالعه کند و مفاهیم را بیاموزد و آنگاه آسان‌ترین روش برای تدریس را پیدا کند.

البته او در حالی توپ را به زمین معلم‌ها انداخت که بر این موضوع نیز تأکید کرد که امسال هم همچون سال‌های قبل نظرات معلم‌ها و دانش‌آموزان در مورد پایه ششم جمع‌آوری می‌شود و اگر مواردی نیاز به اصلاح و تغییر داشته باشد حتما در آن بازنگری خواهد شد.

مریم خباز/ گروه جامعه